

Oproep zwangere vrouwen

Paedogenese is het verschijnsel dat onvolwassen dieren zich voortplanten. Deze zomer ga ik, in het kader van mijn studie, kijken naar paedogenese bij *Eristalis arbustorum*. Uit een volwassen larf komen bijvoorbeeld 3 kleine larven, de oude larve is nog slechts een lege huls.

Een van de nevenvragen is hoe wijdverbreid paedogenese bij zweefvliegen voorkomt. De meest interessante verwanten van *Eristalis* om dit bij te checken zijn *Callicera* en vooral *Mallota*. Deze zijn beide nogal zeldzaam, wat vaak geweten wordt aan de levenswijze hoog in bomen. De larven van beide soorten zitten (net als *Myathropa florea*) in gaten in bomen waar water in staat. Soms wordt opgemerkt dat larven gemakkelijker te vinden zijn dan adulten (Rotheray, 1993).

Het is niet onmogelijk dat dit veroorzaakt wordt door paedogenese. Larven zouden de metamorfose om allerlei redenen kunnen uitstellen en door paedogenese een grote populatie in stand houden. Slechts onder sommige omstandigheden komen dan adulten voor. Deze wilde hypothese kun je aannemelijk maken door de larven op te kweken. Opkweken vanuit ei gaat vaak aardig bij zweefvliegen, dus mijn verzoek aan iedereen die dit leest: vang je een (zwanger) *Mallota* of *Callicera* vrouwtje, wacht dan even met de stikpot, hou het diertje koel en bel liefst zo snel mogelijk mij op. Ik kom dan zsm het beestje ophalen. In een klein kooitje met een aantal voedselmedia (bv zaagsel in water) probeer ik dan het dier tot eiafzet aan te zetten. Daarna krijg je het beest terug!

Als je een larve vindt die je wilt afstaan ben ik je ook eeuwig dankbaar.

Succes met vangen, mijn telefoon staat te wachten: 071-5170039
Bart Achterkamp

ECOLOGIE; MEER GEVRAAGD VAN VAKKENVULLERS

Er is meer dan een stip in de atlas

Een mooie dag in het vroege voorjaar; we hebben twee *Cheilosia albipila* gezien, drie *Eristalis pertinax* en een *Meliscaeva auricollis*. Maar wat hebben we nou eigenlijk geleerd? Is dit een nuttige waarneming, die iets bijdraagt aan de kennis over zweefvliegen? In dit stukje wil ik laten zien hoe je ook naar beesten zou kunnen kijken en hoe we daar in het Zweefvliegenproject aan willen werken. Er is namelijk meer dan een stip op de kaart in een zweefvliegenatlas.

Dat 'meer' vat ik maar even samen onder het verzamelbegrip: ecologie. Simpel gezegd is de ecologie van een beest de reden waarom een bepaalde soort op een bepaalde plek voorkomt. Wanneer je dat weet, dan kan je deze kennis ook gebruiken voor natuurbeleid of -beheer en is de informatie voor niet-zweeffanaten interessanter. Bij zweefvliegenproject willen we dus zoveel mogelijk weten waarom zweefvliegen op een bepaalde plek voorkomen.

Waarom vang ik hier nu deze soort?

Bij het zweefvliegenproject zijn we eigenlijk een beetje jaloers op bijvoorbeeld de vlindermensen, die van elke vlinder weten hoe de eieren eruit zien, en wat er precies voor omgevingseisen gesteld worden. Natuurlijk weten we dat er aan vlinders al veel langer onderzoek gedaan wordt, door veel meer mensen en dat het om minder soorten gaat. Toch zouden we graag zoveel mogelijk over de zweefvliegenecologie te weten willen komen. Meestal zie je min of meer toevallig toch een hoop aan het gedrag van een beest, zodat je als je maar genoeg van dat soort toevalligheden verzamelt, je toch een hoop te weten kan komen.

Het op formulieren verzamelen van dergelijke informatie is alleen nogal lastig. Allereerst is iedereen er nu op getraind om alleen te kijken naar de herkenning van de soort en niet naar het gedrag. Verder is het ook zo dat 'de ecologie' zoveel verschillende gedragingen in kan houden. Daarbij moeten we denk ik ook realistisch zijn en onszelf afvragen wat wij nog 'leuk' vinden om op te schrijven (wat zien we onszelf wel doen en wat niet). We moeten ons dus beperken tot soorten die 'gewoon' of 'verspreid' voorkomen en waarvan we vermoeden dat ze kenmerkend zijn voor een bepaald biotoop.

Van jullie zweefvliegenwaarnemers willen we dus eigenlijk dat je je traint om je steeds af te vragen: 'Waarom vang ik hier nu deze soort?' en om deze informatie op de zweefvliegformulieren in te vullen cq. er notitie van te maken en deze naar het ZP op te sturen.

Als je dit vertaalt naar het doen van waarnemingen, dan kan je voor je training de volgende checklist gebruiken:

- Waar je beesten precies vindt in de omgeving (beschrijf landschapkenmerken, vegetatietypen, bomen, struiken en de strooisellaag)
- Kan je je voorstellen dat de larven er leven? (bv goede plant, geschikt water of bladluizen)
- plaats van de eiafzet geeft weer wat bepalend is voor de levenswijze en voedsel van larve
- wat ze eigenlijk precies doen (zelf en met elkaar; je ziet mannetjes territorium houden en met elkaar vechten, baltsgedrag tussen mannetjes en vrouwtjes, paringsgedrag, hill-topping/tree-topping, zonnen, bloembezoek, dagritme.
- Denk je dat het beest uit dit gebied zelf komt of niet (versheid, honkvastheid, trek)
- hoe ze er precies uitzien (een beest kan er meer of minder vers/afgevlagen uitzien, hariger zijn o.i.d.)

Terugkijkend op het voorbeeld uit de inleiding zou ik het volgende op kunnen schrijven:

- de *Eristalissen* en de *Meliscaeva* waren heel zacht en vers; ze hadden dus niet overwinterd en moesten wel uit dit gebied zelf komen.
- de *Eristalissen* waren hariger dan gebruikelijk (goed aangepast aan kou in het voorjaar?)
- omdat alle beesten op bloemen zaten hebben we verder niks kunnen zien over territoria, eiafzet ed.

Veel succes en veel plezier!

Liane Lankreijer
 Prinsestraat 72
 2513 CE Den Haag
 070-3636866